

Yayın Adı Kehkeşan
Referans No 37663559
Renk Renkli

Yayın Tarihi 01.04.2014
Etki Tarafsız
STxCM 164,44

Küpür Sayfa 1
Tiraj 5000
Sayfa 58

Röportaj | Derya Sazak

Derya Sazak:

"Faşizan bir baskı süreci söz konusu"

Röportaj: Deniz Karabudak

Yayın Adı Kehkeşan
Referans No 37663559
Renk Renkli

Yayın Tarihi 01.04.2014
Etki Tarafsız
STxCM 165,83

Küpür Sayfa 2
Tiraj 5000
Sayfa 59

GEÇTİĞİMİZ YAZA damgasını vuran Gezi olaylarının ardından 17 Aralık'ta patlak veren yolsuzluk iddialarıyla ilgili tapeler ve beraberinde gelen Twitter yasağı kısa sürede gündemin en çok konuşulan konu başlıkları oldu.

► Türkiye olarak son birkaç aydır zor günlerden geçiyoruz.

Gündemi etkileyen bu önemli hadiseleri ünlü gazeteci **Derya Sazak**'a sorduk.

Milliyet'te iki kez Genel Yayın Yönetmenliği görevinde bulunan **Derya Sazak** ile Kanlıca'da bir araya gelip, **"Batsın Böyle Gazetecilik"** isimli kitabın yazılmasına da neden olan konuların perde arkasını, yolsuzluk olaylarını ve medyanın çeşitli müdahalelerle nasıl şekillendiğini konuştuk. 30 yıllık Milliyet kariyeri boyunca birbirinden başarılı işlere imza atan ve geçtiğimiz aylarda sancılı bir sürecin sonunda gazeteden ayrılmak durumunda kalan **Derya Sazak**'ın açıklamaları çok konuşulacak.

Derya Bey Milliyet'teki yolculuğunuz tam olarak ne zaman başladı?

Ben Milliyet'in hayli eskisiyim. 1983 yılında Parlamento muhabiri olarak girdiğim gazetede 30 yıl aralıksız çalıştım. O yıllarda Türkiye 1980 askeri darbesinden çıkıyordu ve henüz Ankara'da darbenin izleri silinmemişti. Darbenin getirdiği yasaklar, zorluklar devam ediyordu. 82 anayasasının nasıl doğduğunun da tanığıyım bir anlamda. 80'lerde girdiğim Milliyet'te 86'da büro şefi, 94'te Ankara Temsilcisi, 1995'te Genel Yayın Yönetmeni oldum. Milliyet'teki ilk Genel Yayın Yönetmenliği görevimi 98'de bıraktım, daha sonra yazarlık, haber röportajcılığı ve ombudsmanlık yaptım.

Medyada tasfiyeler döneminden geçiyoruz

28 Şubat gibi oldukça sıkıntılı dönemlerde mesleğinizi icra etmeye çalıştınız... O günden bugüne ne değişti Türkiye'de?

28 Şubat sürecinde Milliyet'in

başındaydım, o dönem de çok sancılıydı. Biliyorsunuz 28 Şubat Postmodern darbe süreci olarak anıldı. Bu dönem, asker-sivil ilişkileri ve Refahyol'a, özellikle de İslamcı yükseliş karşı toplumdaki tepkilerin medyaya yansıması şekli nedeniyle hayli sorunlu bir dönemdi. Şuanki baskılar o zaman da vardı ama bugün ne yazık ki 28 Şubat'ı bile aratacak biçimde medyada tasfiyeler döneminden geçmekteyiz.

28 Şubat'ı aratan bir dönemdeyiz

28 Şubat'ta da andıçlanan bir gazetecilik vardı, gazete yönetimleri üzerinde ciddi bir baskı söz konusuydu. Askerlerce beğenilmeyen yazarların üzeri kırmızı çizgilerle işaretlenir, "bunları atın" diye gazete yönetimlerine ve patronaja baskı yapılırdı. Bizim önümüze de listeler getirildi, ama biz getirilen 11 kişilik listeyi elimizin tersiyle ittik, hiçbir arkadaşımızın 28 Şubat'ılar tarafından gazeteden uzaklaştırılma taleplerine yanıt vermedik. Tüm bu baskılar karşısında direndik.

Sizi "Batsın Böyle Gazetecilik" kitabını yazmaya iten ana dinamikler neler oldu? Biraz bu süreçte yaşadıklarınızdan da bahsedebilir misiniz?

Batsın Böyle Gazetecilik, 9 aylık Milliyet Yayın Yönetmenliği serüveni ekseninde, İmralı ile başlayıp gezi ile son bulan bir dönemin hikayesini anlatıyor. Aydın Doğan ve Doğan Grubu'na yönelik vergi baskısının sonucu gazete el değiştirince, Milliyet'i Demirören'ler satın aldı. Yeni yönetim beni çağırıp "gazeteyi senin yönetmeni istiyoruz, sen Abdi İpekçi ekolünün günümüzdeki temsilcilerinden birisin" dedi.

Aslında bu dönem çok sıkıntılıydı, çünkü gazetelerin değişen sermaye

yapısının yanı sıra siyasi iktidarın da baskılarını artırdığı bir dönemdi. Yine aynı dönemde güçlü olan iktidar, gazete sahibine baskı uyguluyor, gazete sahibi bunu yönetime yansıtıyor, yayın yönetmenleri de bu baskı içerisinde haber yapmaktansa yapmamayı yeğliyordu. Yazarlar tutum ve tavır almayan, etliye sütlüye karışmayan yazılar yazmaya başlamıştı. Eşim dahil çoğu arkadaşımın "kabul etme, bu dönemde gazetecilik yapılmaz" demesine rağmen ben tüm bunlara meydan okuyarak gazetecilik yapılabileceğini düşündüm ve "inadına gazetecilik" diyerek yola çıktım. Bu süreçte Milliyet olarak tereddütsüz, güçlü manşetlerle ortalığı sarsmaya başladık. O yüzden de bir bedel ödedik. En tipik örneği de 28 Şubat 2013'te yayınladığımız İmralı Zabıtları oldu...

"Atın bu namussuzları"

Tüm iplerin kopmasında asıl neden bu mu oldu?

Tabii, kıyamet koptu. "Nasıl verirsiniz, bu bir sabotajdır, komplotur" denildi. Başbakan çıkıp Balıkesir meydanından "Batsın sizin gazeteciliğiniz" dedi. Sırayla, özellikle Hasan Cemal üzerinden beni sıkıştırmaya ve onunla yollarımızı ayırmaya sürükleyen bir ortam yaratıldı. Fakat sonradan gündemi sarsan ses kayıtlarında, Demirören'in Başbakan'ı aradığını ve Başbakan'ın da ona "bu namussuzları atın, ne biçim iş, yapılan ablaksızlıktır" diyerek bizleri hedef aldığını ve patron üzerinden baskı yaptığını gözlemledik. Ortaya benim dava konusu yapabileceğim yeterince kanıt çıktığını düşünüyorum. Başbakan'ı dava edeceğim. Bu söylemler çok ağır, bir basın davası için hazırlıklar içindeyiz.

Yayın Adı Kehkeşan
Referans No 37663559
Renk Renkli

Yayın Tarihi 01.04.2014
Etki Tarafsız
STxCM 164,72

Küpür Sayfa 3
Tiraj 5000
Sayfa 60

Röportaj | Derya Sazak

Kitabınızda "Beyefendi rahatsız olmasın" Gazeteciliği isimli bir başlık yer alıyor...

Çünkü 2011 seçimlerinden sonra medyadaki bütün muhalif sesleri susturma, gazete yönetimlerini değiştirme, *Alo Fatih batlılarıyla manşetleri belirleme*, beğenilmeyen haberlerin yazarlarını, muhabirlerini, editörlerini attırma, televizyon programlarını kapatma gibi olaylar yaşandı. Faşizan bir baskı süreci söz konusu. Örnekleri ancak Soğuk Savaş döneminde görülebilecek uygulamalar bunlar.

Hükümet Gezi'yi okuyamadı

Aslında "*Batım Böyle Gazetecilik*", Gezi Olayları ve 17 Aralık operasyonuna da tanıklık edebilecek nitelikte bir kitap? Hükümet Gezi'yi okuyamadı. Halbuki Gezi, bir çevreci hareketti. Kentin betonlaşması, son kalan yeşil alanların da AVM yapılması, topçu kışlası adı altında ne olacağı bilinmeyen bir mekanın olduğu, hatta onun için birilerine söz verildiği, para transferleri

yapıldığı ortaya çıktı. Bu inatlaşma birilerini sokağa döktü ve özellikle sürekli ağır bir üslupla otorite kuran ve herkesi öfkeyle fırcalayan bir dile karşı insanlar "yeter" demek için sokağa döktü. Dolayısıyla geziyi kendi gerçekliği içerisinde değerlendirmek yerine hemen komplo savunusuna gidildi.

Bugünkü tabloyu George Orwell'in 1984 yapıtındaki döneme benzetiyorum

Tayyip Erdoğan, geziden sonra kendisini bir korku duvarının içine hapsetti. Ama o korkularla medyayı da sürekli baskı altına aldı ve işini yapamaz duruma düşürdü. Hemen arkasından "*Tayyip beyi yedirmeyiz*" kumpası kuruldu. Ben bugünkü durumu George Orwell'in 1984 yapıtında anlatılan döneme benzetiyorum. Üretilen yalanlarla toplumsal bellek sürekli aşındırılıyor ve insanlar sonunda hangisinin doğru olduğunu ayırt edemiyor. İnsanlar kendi kanaatlerini

"Tayyip Erdoğan, geziden sonra kendisini bir korku duvarının içine hapsetti. Ama o korkularla medyayı da sürekli baskı altına aldı ve işini yapamaz duruma düşürdü."

bile yitiriyorlar ve otomatlar haline dönüşüp robotlaştırılıyor.

Toplumsal bellek felç olmuş durumda

Yolsuzluk operasyonu ortaya çıkan resmi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Polis ve savcılık operasyonlarının sonucu olarak yolsuzluk olayları ortaya çıktı. Muhalefet, medya ve sivil toplum üzerine düşmeseydi, bu konu kapatılırdı. Gizlemek için darbe ve komplo söylemi geliştirildi. *Gezi'de kapalı olan kanallar 17 Aralık ve 25 Aralık'taki polis operasyonu ile açıldı.*

Medyaya içeriği yayınlatmama adına anormal baskılar yapıldı. Bu kez hayali düşmanlıklar, hayali cemaatler ve Gülen üzerinden yeni bir savaş açıldı. Başbakan "*burası Muz Cumhuriyeti mi?*" diyor, evet tam da Muz Cumhuriyeti olduğu için bakanlar hala Meclis'e çıkıp hesap vermediler, fezlekeler muhalefet getirmeseydi sumen altına itilip yok sayılacaktı. Hala bu konuşmaların niçin yapıldığı, bu büyük parasal gücün kaynağının neresi olduğu belirsiz.

"Cemaati bir günde kumpasçı ilan edip, düşman haline getirdiler"

Cemaati bir günde kumpasçı ilan edip, bir düşman haline getirdiler. Bu sefer "ordu yok, ama paralel yapı var" denildi. Yargı, medya ve parlamentonun denetim yolları, şeffaflığı ve hesap verilebilirliği ortadan kaldırıldı ve bu şekilde bir sivil dikta inşa edildi. Sonuçta 17 Aralık ve 25 Aralık, kendi mecralarından saptırıldı, tüm yollar kapandığı için 4. güç olan medyanın devreye girmesi gerekiyordu. Şuan baktığımızda toplumsal bellek felç olmuş durumda, insanları doğru düşünmekten, doğru algılamaktan uzaklaştıran bir mekanizma var.

Yayın Adı Kehkeşan
Referans No 37663559
Renk Renkli

Yayın Tarihi 01.04.2014
Etki Tarafsız
STxCM 162,22

Küpür Sayfa 4
Tiraj 5000
Sayfa 61

Röportaj | Derya Sazak

Bakanlara ve Başbakan'a ait olduğu iddia edilen ses kayıtlarıyla ilgili neler düşünüyorsunuz?

Bana göre Muammer Güler'in oğluyla yaptığı konuşma ile Başbakan'ın oğluyla yaptığı konuşma arasında hiçbir fark yok. Biri hakkında fezleke istendi, dokunulmazlığının kaldırılması gündemde ve hakkında soruşturma açılacak. Başbakan'a ise dokunan yok, hiçbir savcı harekete geçmedi, daha doğrusu geçecek savcılara da işten el çektiler. Yasaları değiştirerek yargıyı darmadağın ettiler. Seçimden sonra MİT'e operasyonel yetki veren MİT yasası değişikliği de çok tehlikeli.

Twitter, yeni küresel çağın agorası

İnternet yasasının onaylanmasıyla birlikte Twitter'a erişim de engellendi. Bu karar nasıl değerlendiriyorsunuz? Gazeteciler, haberciler, editörler hakikatle imtihan mı oluyor?

Yazılı basın bir yerde zapturapt altına alındı, televizyonlarda zaten hükümet komiserleri iş başında, gezide penguenler uçtu, şimdi Hitchcock filmi gibi sıra kuşlara geldi. Bu sefer kuşlar saldırıyor. Twitter'ın kuşunu yasaklamak akıl dışı.

Twitter, yeni çağın, küresel çağın agorası. Herkesin bir araya geldiği, haberleştiği bir ortam. Siz bu ortamı yasaklayarak Antik Çağ'da bile düşünülmemiş bir sansürü, 2000 yıl sonra icat ediyorsunuz.

Bu da Türklerin icatlarından birisi olarak tarihe geçecek, aslında bu akli kötüyü kullanmak ve sürekli yasaklamak, karartmak, zihinleri bulandırmak anlamına geliyor. Şuanda iktidar, başbakan ve çevresi bunu uyguluyor ve bir ölçüde de başarılı oluyorlar.

Adalet çökmüş durumda

Tayyip Bey "benden sonra tufan" diyor ve kendisiyle birlikte bütün sistemi çökertmeye çalışıyor. Artık demokratik bir düzenle gidemeyeceğini düşünüp baskıcı hegemonik diktatöryal bir yapıya doğru ilerliyor, bu son 2-3 yılın gerçeği. Zaten "Demokrasi benim için tramvaydır, zamanı gelince ineceğim" diyen bir Erdoğan vardı.

Seçim öncesinde birçok Ergenekon ve Balyoz davasının sanıkları serbest bırakıldı?

Bugün ak ve kara birbirine karıştı, masumiyet, mağduriyet, yasaklara karşı yoksulluk, yolsuzluk... Tüm bunlara karşı iktidar olan bir gücün 10 yıl sonra bunlarla simgelenir hale düşmesi de Türkiye siyaseti açısından büyük trajedi. Kendi gibi düşünmeyen herkes ötekileştiriliyor. Danıştay saldırısı, Zirve katliamı, Hrant Dink suikastı, Ergenekon davası vb birçok dava çöktü. Bununla da AKP hesaplaşmalı ve utanç duymalı. Ergenekon, Balyoz denildi, orduya kumpas denildi, Başbuğ'u kurtarmaya çalışırken bütün davalar çöktürüldü, katiller serbest bırakıldı.

Tayyip Erdoğan harakiri yaptı

Avrupa Türkiye'de olup bitenleri, gidişatı, medyayı nasıl okuyor? Dışarıdan bakıldığında Türkiye'nin imajı ne yönde?

Demokratik sicili bozulan, süratle birinci sınıf ülkeler liginden düşen bir Türkiye görünümü var son aylarda. Aslında Tayyip Erdoğan'a büyük bir destek ve güven vardı. Çünkü bu coğrafyada hem İslami kökleri olan muhafazakar bir parti, hem de kendini muhafazakar demokrat olarak tanımlayan ve bir model olarak da diğer Ortadoğu ülkeleri için örnek gösterilen bir ülkedydi. Bence Tayyip Erdoğan harakiri yaptı. Demokrat bir başbakan olarak görünürken bir anda otoriter, 3. dünyalı, biraz Putinvari bir tablo çizdi. Özellikle şu son olaylarda para, servet, akrabalık üzerinden kaynak yaratıp bunu dağıtan bir kişi görüntüsüyle Pakistan, Bangladeş, hatta Hurma Cumhuriyetleri Katar, Suudi Arabistan ve Suriye kadar otoriterleşti. Suriye meselesine bu kadar saplanması da onu biraz batı karşısında kuşkuyla bir yere oturttu. Hala Suriye ile fırsat bulsa bir savaşa girebilecek bir başbakan görüntüsü çiziyor. Bu da çok tehlikeli.

Türkiye bu kaos ortamından nasıl çıkabilir?

Demokrasinin tek ölçütü tabii ki sandık değil. Demokratik yoldan sapmalar varsa buna medyasıyla, sivil toplumuyla, gençleriyle, üniversitesiyle fikren bir karşı duruş sergilemek gerekir. Ama ne pahasına olursa olsun "bu gitsin de askerler gelsin" mantığı yanlış. Askerleri de kışkırtan sivil odaklar var, buna bazen iş dünyası da arka çıkıyor. Artık askersiz bir düzen değişikliği düşünülmek zorunda.